

Bölüm 12

EVDE BAKIM HİZMETİ ALAN YAŞLI BİREYLERDE AİLEDEN ALGILANAN DESTEK İLE ÖZBAKIM GÜCÜ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Ebru SADIÇ¹, Birsen ALTAY²

Giriş

Dünyadaki ve ülkemizdeki bilimsel ve teknolojik gelişmeler, hastalıkların erken aşamada saptanmasını, tedavisinin başlanmasını, koruyucu sağlık bakım hizmetlerinin ilerlemesini, yaklaşık yaşam ömrünün artmasını sağlamaktadır (Öz F, 1999). Türkiye’de yaşlı popülasyonun çoğaldığı belirtilmektedir. TÜİK verilerine göre 65 yaş ve üzerindeki yaşlı popülasyonun 2015 senesinde altı milyon dört yüz doksan beş bin iki yüz otuz dokuz birey olup yaşlı popülasyonun toplam popülasyon içindeki oranı 2014 senesinde %8 iken 2015 senesinde %8,2’ye çıktığı belirlenmiştir. Yaşlı popülasyonun %43.8’ini erkekler, %56.2’sini kadınlar oluşturmaktadır(TÜİK 2015). Bu sonuç giderek artan yaşlı nüfusla beraber ruhsal ve fiziksel esenliğin korunması için gerekli önlemlerin alınmasını ve yaşlılıkla beraber meydana gelen fiziksel ve psiko-sosyal başlıklar belirlenerek yaşlının tedavisinin ve bakımının planlanıp uygulanması gerektirmektedir(Karabulut ÖÖ.,Başalan F, 2002; Ekici B., Özdemir S., 2003; Bahar A., Parlar S., 2007).

Yaşlı nüfusun artmasıyla beraber engelli ve kronik hastalıklı bireylerin artması ve sağlık sistemlerinin değişmesiyle evde bakım hizmetleri gündeme gelmiştir(Söylemezo MN., 2011). DSÖ evde bakımı “profesyonel ve profesyonel olmayan hizmet verenler tarafından evde verilen bakım hizmeti” olarak tanımlamaktadır. Home BasedLongTermCareStudyGroup(Evde Uzun Süreli Bakım Çalışma Grubu’nun-WHO) raporu doğrultusunda evde bakım, “var olan sosyal ve sağlık nizamının bir kısmı olup bakıma ihtiyaç hisseden birey, arkadaş, aile ve komşu gibi bakım vericiler, gönüllüler ve işi evde bakım verici olan kişilerle bakıma yardımcı bireyler tarafından sağlanan bakım faaliyetleri” şeklinde tanımlanmıştır(WHO, 2000; Alpteker H., 2008).

¹Ebe, Tokat Erbaa Devlet Hastanesi, ebrubuyukkal@gmail.com

²Dr. Öğr. Üyesi Birsen ALTAY Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi munisealtay@hotmail.com

³23-25 Kasım 2017 tarihleri arasında Beşiktaş/İSTANBUL’da düzenlenen 4. Ulusal ve Uluslararası Katılımlı Evde Sağlık ve Bakım Kongresi’nde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

Kaynakça

- Akduman S, Bolışık B, Sönmez S.(2004). Sağlıklı ergenlerin özbakım güçlerinin incelenmesi. *Hemşirelik Forumu Dergisi*;7:17-21.
- Akın B, Emiroğlu ON.(2006). Evde Yaşayan Yaşlılarda Sosyal Destek Yapısı, Sağlık Durumu ve Yeti Yitimi ilişkisi. *Turkish Journal of Geriatrics*; 9(3): 170-176.
- Alpteker, H., (2008). 65 Yaş Ve Üstü Bireylere Evde Bakım Verenlerin Yaşadıkları Güçlüklerin Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Altıparmak S.(2006). Gebelerde sosyo demografik özellikler, özbakım gücü veya yaşam kalitesi ilişkisi. *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni*; 5: 416-423.
- Bahar A, Parlar S.(2007). Yaşlılık ve Evde Bakım. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*; 2(4): 32-39.
- Bakoğlu E, Yetkin A.(2000). Hipertansiyonlu hastaların özbakım gücünün değerlendirilmesi. *CÜHYO Dergisi*; 4:41- 49.
- Balcı G. Özbakım gücü ve yaşam kalitesinin etkilendiği bazı durumlar ve hemşirenin rolü.(2003). *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*;10: 69-76.
- Bayık A, Erefe İ, Özgür G, Altuğ Özsoy S, Uysal A, Dülgerler Ş, Ergül Ş, Özer M. (2001). Huzurevinde Yaşayan Yaşlılarda Depresyonun incelenmesi. I. Ulusal Yaşlılık Kongresi Kitabı, 10-11 Ekim:132-140.
- Çatak B.,Kılınc A. S., Badıllıoğlu O., Sütlü S., Sofuoğlu A. E. ve Aslan D. (2012) Burdur'da Evde Sağlık Hizmeti Alan Yaşlı Hastaların Profili ve Evde Verilen Sağlık Hizmetleri. *Türkiye Halk Sağlığı Dergisi* 10(1): 13-21.
- Çavuş F. Ö. (2013) Yaşlılara Yönelik Evde Bakım Hizmetlerinin Değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, Ankara.
- Dawani H. A., Hamdan-Mansour A. M. and Ajlouni A. T. (2014) Users' Perception and Satisfaction of Current Situation of Home Health Care Services in Jordan. *Health* 6(7): 549-558
- Erci B.,Yılmaz D., Budak F, Yaşlı Bireylerde Özbakım Gücü ve Yaşam Doyumunun Umud Düzeylerine Etkisi.(2017). *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi - Journal of Psychiatric Nursing*;8(2):72-76
- Ekici B, Özdemir S. Yaşlı Bireylerin Sağlık ve Evde Bakım Durumlarının Değerlendirilmesi.(2003). *Hemşirelik Forumu*; 6(4): 27-36.
- Evde Bakım Hizmetleri Sunumu Hakkında Yönetmelik 2005. Resmi Gazete Tarihi- No: 10.03.2005- 25751 12.
- Güven S. Yaşlı ve Aile. *Hacettepe Üniversitesi Geriatrik Bilimler Araştırma ve Uygulama Merkezi, Geriatri* 2002:241-247.
- Holland BE, McCurren C. Aging. In: Black M, Jacobs M (eds). *Medical Surgical Nursing Clinical Management for Continuity of Care, Fifth Edition*, W.B. Saunders Company, 1997:81-104.
- İstatistiklerle Yaşlılar, 2015 Sayı: 2152017 Mart 2016.
- Karabulut ÖÖ, Başalan F. Yaşlılarda Yaşam Kalitesi. *Hemşirelik Forumu*.2002;5(6):51-53.
- Karahan, A. ve Güven, S. (2002). "Yaşlılıkta Evde Bakım", *Geriatri*,5(4): 155-159.
- Karakurt P, Aşıl HR., Yıldırım A. Diyabetli Hastaların Öz-Bakım Gücü Ve Algıladıkları Sosyal Desteğin Değerlendirilmesi. (2013). *ADÜ Tıp Fakültesi Dergisi*; 14(1) : 1 – 9.
- Karaman D., Kara D. ve Atar N. Y. (2015) Evde Sağlık Hizmeti Verilen Bireylerin Hastalık Durumlarının ve Bakım İhtiyaçlarının Değerlendirilmesi: Zonguldak Örneği. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* 4(3): 347-359.
- Kaya, H. (2005). Öz Bakım Değerlendirme Ölçeğinin (ÖBDÖ) Dil Eşdeğerliliği ve Güvenirliliği. *Hemşirelik Bülteni* (13), 139.
- Kearney BY, Fleischer BJ. Development of an instrument to measure exercise of self-care agency. *Res Nurs Health* 1979; 2: 25-34.
- Kılıç, A. (2005). Dorothy Orem'in Öz Bakım Modelinin Sezeryan ile Doğum Yapan Kadınların Hemşirelik Bakımına Uygulanması. Ankara: Gülhane Askeri Tıp Akademisi, Doktora Tezi.
- Kısa, S. ve Karadağ, A. (2001). Yaşlılık Hizmetlerinde Örnek Bir Model: Malta Modeli, I. Ulusal Yaşlılık Kongresi Bildirileri Kitabı, Yaşlı Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayını. Ankara.
- Nadarevic-Stefanec V, Malatestinic D., Mataija-Redzovic A. and Nadarevic T. (2011) Patient Satisfaction and Quality in Home Health Care of Elderly Islanders. *Collegium Antropologicum* 35(2): 213-216.
- Nahcivan N.(1993). Sağlıklı Gençlerde Özbakım Gücü" Ve Aile Ortamının Etkisi. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Orem DE.(1991). *Nursing: Concept of Practice Self-Care Agency and Dependent-care Agency*, 4 th ed. Mosby Year Book, St. Louis; 145-175.
- Öz F. Yaşlılıkta Psikososyal Özellikler. *Sosyal Hizmetler Dergisi* 1999; 1(9): 19-27.

Parissopoulos S, Kotzabassaki S. (2004).Orem'sTheory, transactionalanalysisandthemanagements of elderlyrehabilitation. ICUS NURS WEB J -ISSUE 17- January-March(Nursing. Gr)

Puvill T, Lindenberg J, Gussekloo J, de Craen AJ, et al.(2016).Associations of VariousHealthRatingswith- GeriatricGiants, Mortalityand Life Satisfaction in Older People. PLoS One;11:e0163499.

Sorias O.(1992). Hasta ve Sağlıklı Öğrencilerde Yaşam Stresi; Sosyal Destek ve Ruhsal Hastalık İlişkisinin İncelenmesi. Seminer Psikoloji Dergisi; 9: 33-49.

Söylemezo, M.N., (2011). Denizli Honaz İlçesinde Yaşayan Toplumun Evde Bakım Gereksinimi, Karşılanma Düzeyi Ve Etkileyen Faktörler. Yüksek Lisans Tezi, Denizli Pamukkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

WHO, (2000). Home-Based Long Term Care, WHO Technical Report Series 898.